

Bakgrunn for vedtak

Regulering og uttak av vann til Langstein Fisk settefiskanlegg

Stjørdal og Levanger kommuner i Trøndelag

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Tiltakshaver	SalMar Settefisk AS
Referanse	201005769-32
Dato	06.09.2019
Ansvarlig	Gry Berg
Saksbehandler	Silje Aakre Solheim

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9

7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 14-18

8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B

6800 FØRDE

Region Øst
Vangsvæien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Innhold

Sammendrag	1
Søknad om konsesjon	3
Søknad om ekspropriasjon	3
Tilleggsopplysninger	3
Høring og distriktsbehandling	7
NVEs vurdering	11
NVEs konklusjon etter vannressursloven	16
Forholdet til annet lovverk	17
Ekspropriasjon	18
NVEs konklusjon etter oreigningslova	19
Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven	20
Vedlegg	22

Sammendrag

SalMar Settefisk AS søker om å videreføre og formaliser et allerede eksisterende vannuttak fra Langsteinelva. Det søkes om å videreføre en regulering av Skordalstjøenna/Alstadvatnet og Møssingvatn mellom kote 317 (HRV) og kote 313 (LRV). Anlegget skal legge om til resirkulering og det er planlagt et gjennomsnittlig vannuttak på 75 l/s og maksimalt 100 l/s. Det er planlagt å slippe en minstevannføring på 33 l/s hele året. Vannet skal brukes i et eksisterende mikrokraftverk før det forsyner settefiskanlegget.

Det er også søkt om ekspropriasjon av retter for å etablere tilkomst til dammen ved Skordalstjøenna.

Fylkesmannen i Trøndelag mener en regulering som omsøkt vil være svært uheldig for blant annet våtmarksfugl. **Norges Jeger- og Fiskerforbund Nord-Trøndelag** ber om en klargjøring av kotehøydene i søknaden. De er også kritiske til en senkning på fire meter i forhold til fisking, padling og annet friluftsliv. **Guri og Jon Eidsvik** mener kotehøydene i søknaden er feil, og at en regulering som omsøkt vil medføre en heving av HRV i forhold til dagens situasjon. **Åsen hyttelag** er negative til en så omfattende regulering som omsøkt. De begrunner dette med hensyn til landskap, friluftsliv og fiske. **Grunneierne til gnr. 199 bnr. 1 i Levanger** motsetter seg at det bygges anleggsvei til dammen over deres eiendom, og mener søker ikke har de nødvendige rettene til regulering og fallretter i vassdraget. **Åsen bygdeallmenning** vil ha på plass privatrettslige avtaler mellom søker og grunneiere. De mener også at en regulering på fire meter er urealistisk siden damhøyde er 3,6 meter. **Magne og Anita Husby og Siv Høyland** mener søker ikke har de nødvendige rettene i vassdraget. De er bekymret for hvilken virkning reguleringen vil ha for vanntilknyttet fugl, og mener reguleringen må reduseres.

De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til regulering og uttak av vann til settefiskanlegget må de samlede ulempene ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

Det planlagte vannuttaket og reguleringer vil føre til produksjon av 15 millioner smolt, og sysselsetting i kommunen. De største ulempene knyttet til tiltaket er etter NVEs vurdering reguleringen av de tre vannene. Dette viser også igjen i høringsuttalelsene vi har mottatt. En senkning av vannstand vil kunne være negativt både for friluftsliv og naturverdier. Med det omsøkte vannuttaket er det relativt sjelden at magasinet vil tappes i særlig grad, og NVE mener at dette vil kunne være akseptabelt for allmenne interesser. Vi ser imidlertid at det er søkt om en større regulering

enn det er behov for, og på bakgrunn av at det er store allmenne interesser knyttet til vassdraget mener NVE det vil være riktig å begrense denne reguleringen til 2,5 m.

NVEs konklusjon etter vannressursloven

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at med en regulering på 2,5 m vil fordelene med tiltaket være større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Salmar Settefisk AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til å ta ut vann fra Langsteinelva og til regulering av Møssingvatn, Alstadvatn og Skordalstjønnna til bruk i mikrokraftverk og settefiskanlegg. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

NVE mener at ulempene for private interesser knyttet til gnr. 199 bnr. 1 i Levanger kommune, som følge av det planlagte tiltaket vil være relativt små. Arealet som er omsøkt ekspropriert er lite sett i forhold til størrelsen på eiendommen, og det er i dag utmark. Etter en avveining av interesser mener NVE at de samfunnsmessige fordelene med å oppgradere dammen etter dagens krav, samt opprettholde dammen for næringsformål utvilsomt vil være større enn de skader og ulemper som blir påført grunneier på eiendom gnr. 199 bnr. 1 i Levanger kommune.

NVEs konklusjon etter oreigningslova

NVE gir samtykke til at Salmar Settefisk AS i medhold av oreigningslova § 2 nr. 54 får ekspropriere nødvendige retter som beskrevet ovenfor overfor grunneier på eiendom gnr. 199 bnr. 1 i Levanger kommune.

NVE sitt samtykke til oreigning faller bort dersom Salmar Settefisk AS ikke har satt frem krav om skjønn innen ett år etter at samtykket er gitt, jf. oreigningslova § 16.

NVE finner ikke grunnlag for å behandle søknad om forhåndstiltredelse etter oreigningslova § 25 nå, men vil kunne vurdere dette når det eventuelt blir fremsatt krav om skjønn.

Søknad om konsesjon

NVE har mottatt følgende søknad fra SalMar Settefisk AS, datert 23.1.2018:

«Langstein Fisk AS 100 % eid av SalMar Settefisk AS.

Det søkes herved om følgende:

Etter vannressursloven, jf § 8, om tillatelse til:

- *Uttak av vann til SalMar Settefisk – avdeling Langstein*
 - *Maksimalt vannuttak 6,0 m³/min*
 - *Gjennomsnittlig vannforbruk 4,5 m³/min*
- *Å regulere Møssingvatnet, Alstadstjønna og Skordalstjønna mellom LRV på kote 313 og HRV på kote 317*
- *Å slippe en minstevannføring på 1,98 m³/min hele året*

Nødvendige opplysninger om tiltaket fremgår av vedlagte utredning.»

Søknad om ekspropriasjon

Det søkes også etter oreigningslova § 2 nr. 54 og § 25 om ekspropriasjonstillatelse og forhåndstiltredelse av rett til å etablere varig anleggsvei med tilhørende veirett til dammen ved Skordalstjønna, samt rett til å gjennomføre fremtidig drift, vedlikehold og fornyelser ifm. veien. I tillegg søkes det om rett til å anlegge en lagringsplass, med tilhørende fremtidig drift, vedlikehold og fornyelser ifm. denne plassen.

Tilleggsopplysninger

Etter befaring har søker etter krav fra NVE fått gjennomført en oppmåling av HRV og LRV i Skordalstjønna. Anko AS har stått for oppmålingen. Resultatet fra oppmålingen viste en HRV på kote 316,6 og en LRV på kote 312,6. Videre i dette notatet tar NVE utgangspunkt i at dette er de omsøkte kotehøydene for HRV og LRV.

Endelig omsøkte hoveddata

TILSIG		Hovedalternativ
Nedbørfelt	km ²	(13,4) 22,0*
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	20,8
Spesifikk avrenning	l/(s·km ²)	29
Middelvannføring	l/s	640
Middelvannføring tørrår	l/s	300
Alminnelig lavvannføring	l/s	33
5-persentil sommer (1/5-30/9)	l/s	33
5-persentil vinter (1/10-30/4)	l/s	44

Settefiskanlegg

Inntak	moh.	110/23
Avløp	muh.	8
Lengde på berørt elvestrekning	km	7,8**
Lengde på vannledning	m	2700/100***
Antall vannledninger	stk	2
Vannledning, diameter	mm	400/225
Maksimal kapasitet på rør	l/s	Samlet 500 l/s
Maksimalt gjennomsnittlig vannuttak	l/s	75
Maksimalt vannuttak	l/s	100
Planlagt minstevannføring, sommer	l/s	33
Planlagt minstevannføring, vinter	l/s	33
Maksimalt antall smolt/fisk	mill. stk	15

MAGASIN

Magasinvolum	mill. m ³	0,914
HRV	moh.	316,6
LRV	moh.	312,6

*) Nedbørfeltet til Skordalsdammen er 13,4 km², totalt nedbørfelt til Langsteinelva er 22 km². **) Fra dam til sjøen. ***) Fra Drogset til inntak ved foss til anlegg

Om søker

Søker er SalMar Settefisk AS. Selskapet eies med 100 % av SalMar ASA og driver med produksjon av laksesmolt for oppdrettsnæringen.

SalMar Settefisk AS overtok i 2017 fire tomter som anlegget Langstein Fisk er plassert på, samt rettigheter som er nødvendige for virksomhetens vannuttak. Det er også kontraktfestet at Langstein Fisk har rett til å frakte vann i rør over eiendommene med gnr. 3 og bnr. 1 og gnr. 2 og bnr. 3.

Selskapet har ikke kommet til enighet med eier av gnr. 199 bnr. 1 i Levanger kommune vedrørende tilgang til Skordalsdammen. Det er derfor søkt om ekspropriasjon.

Beskrivelse av området

Langsteinelva starter ved utløpet av Skordalstjønnna, der det er en eksisterende dam fra 1926. Langsteinelva renner ned gjennom Langsteindalen til sjøen, hvor utløpet er i Fættenfjorden, ved Langstein. Helt nederst krysser både E6 og jernbanen elva. Det går også bilvei langs nesten hele elvestrekningen oppover Langsteindalen.

Dammen ved Skordalstjønnna gjør at tre vann blir sammenhengende når vannstanden ligger på HRV. Lengst nordøst ligger Møssingvatn, som blir hengende sammen med Alstadtjønnna og videre Skordalstjønnna. Møssingvatn fremstår som mest berørt av mennesker, da der er skogsbilveier på begge sider og hytter ved vannet. Ved Alstadtjønnna er det også noen hytter.

Dagens situasjon

Dammen ved Skordalstjønnna ble bygget i 1926 og siden den gang har vannstanden i Skordalstjønnna, Alstadtjønnna og Møssingvatnet vært regulert. Dagens regulering mellom kote 312,6 og kote 316,6 har vært gjennomført siden 1960-tallet. I forbindelse med at det ble startet opp produksjon av settefisk ble det etablert en liten dam og inntaksmagasin ved Drogset. Herfra tas vann ut, og går i rør ned til fossen ved Langstein. Dette er en distanse på 2,7 km. Ved fossen ble det i 1967 bygget en dam til bruk for kraftproduksjon. Ved denne dammen har Langstein Fisk et inntakshus, der røret fra Drogset og inntaket fra dammen ovenfor fossen møtes. Fra dette inntakshuset går det to rør ned til anlegget på Langstein, hvorav det ene går til et mikrokraftverk på anlegget og det andre er for tiden ikke i bruk, men kan benyttes til spylevann og backup. Rørene er for en stor del av strekningen gravd ned i bakken.

De siste årene har det ikke vært produsert settefisk på Langstein og reguleringen har ikke vært i bruk. SalMar Settefisk AS har per i dag konsesjon til å produsere 800 000 smolt per år på Langstein. Nå ønsker selskapet å søke om å produsere 15 millioner smolt per år. Produksjonen skal skje med resirkulering av vann.

Erfaringer med dagens vannuttak

Full utnyttelse av anlegget til smoltproduksjon har gitt noen tilfeller av stor nedtapping av magasinene. Sist dette skjedde var i 2002. Dette skyldes at magasinkapasiteten i vassdraget ikke er stor nok til et høyt vannuttak gjennom lange tørkeperioder. Siden 2002 har anlegget kun vært nyttet til produksjon av yngel i perioden desember til juni. Denne produksjonsformen har medført et lavt vannforbruk, men også dårlig lønnsomhet. Utbygging av et resirkuleringsanlegg vil gi mulighet til å øke produksjonen med et begrenset vannuttak. Fra 2014 og frem til i dag har anlegget blitt renoveret og bygget ut for produksjon av rognkjeks.

Teknisk plan

Reguleringer

Det er planlagt å bruke de magasinene man tidligere har benyttet og de samme reguleringshøydene. Skordalstjønnna, Alstadtjønnna og Møssingvatn er planlagt regulert mellom kote 312,6 og kote 316,6. Dette vil ifølge søker gi en magasinkapasitet på 914 000 m³. Det er en terskel mellom Møssingvatn og Alstadtjønnna som gjør det umulig å tappe Møssingvatn mer enn 1,5 m.

Inntak og vannvei

Dagens inntak og vannvei skal benyttes.

Kraftstasjon

Det er etablert et lite mikrokraftverk på anlegget som produserer kraft før vannet blir brukt til settefiskproduksjon. Det skal ikke gjøres endringer i forhold til dagens kraftverk.

Veier

I forbindelse med rehabilitering av Skordalsdammen er det planlagt en forlengelse på 250-300 m og oppgradering av en eksisterende skogsvei, slik at denne når helt frem til dammen. Dette tiltaket er det søkt om ekspropriasjonstillatelse til å utføre.

Riggplass

Det er også søkt om å ekspropriere et område på ca. 560 m² for å kunne lagre materiale og utstyr under gjennomføring av rehabilitering av dammen.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Anlegget med rørgate ligger i Stjørdal kommune og innenfor et LNF-område hvor det er tillatt med bygging tilknyttet stedegen næring. Siden det ikke skal gjøres endringer på eksisterende bygningsmasse vil ikke tiltaket komme i konflikt med kommuneplanen. De tre regulerte vannene ligger i sin helhet i Levanger kommune og innenfor et LNF-område sone A. Det betyr at spredt bolig og ervervsbebyggelse uten tilknytning til stedbunden næring samt fritidsbebyggelse ikke er tillatt her. Siden det ikke skal gjøres endringer på dammen, vil ikke tiltaket komme i konflikt med arealplanen.

Verneplan for vassdrag

Vassdraget er ikke vernet.

Nasjonale laksevassdrag

Trondheimsfjorden, som Fættenfjorden/Åsenfjorden er en del av, er en nasjonal laksefjord. Settefiskanlegget har utslipp til Fættenfjorden/Åsenfjorden og har derfor installert rensing av avløpsvannet.

EUs vanndirektiv

Langsteinelva og Skordalstjønnå er en vannforekomst med navn «vassdrag med utløpt til Langstein» og vannforekomst-ID 125-94-R. Vannforekomsten består av Langsteinelva med sideelver og Struka. Disse er sannsynligvis slått sammen på grunn av at påvirkningsbildet er vurdert til å være relativt likt. Skordalstjønnå er ikke en egen vannforekomst, men ligger som del av elvenettet i Langsteinelva. Maksimal reguleringshøyde på Skordalsdammen er fire meter, men denne har ifølge tiltakshaver tilnærmet aldri vært nedregulert over tre meter. Tilstanden til vassdraget er i dag vurdert til å være god, og man forventer å nå miljømålene etter vannforskriften om godt økologisk og god kjemisk tilstand innen 2021. Det er imidlertid lav pålitelighetsgrad i forhold til denne vurderingen på grunn av at det ikke er registrert data på vannforekomsten.

Erfaringer fra drift av smoltanlegget viste til dels betydelige utfordringer med vannkvaliteten ved både jern- og aluminiumsutfelling, som igjen kan gi svekket fiskevelferd. Jern og labilt aluminium løst i vann er giftig for fisk ved at jernet akkumuleres på gjellene og forårsaker respirasjonssvikt og forstyrrer ionebalansen hos fisken. I tillegg ble det målt høye pH-verdier (6,8-7,1) som ble sett i

sammenheng med stor skogsdrift en periode og hvor regnvann passerte over nakent og kalkholdig fjell.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 15.10.2018 sammen med representanter for søkeren, Fylkesmannen, Åsen hyttelag og grunneiere. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Høringspartenes egne oppsummeringer er referert der hvor slike foreligger. Andre uttalelser er forkortet av NVE. Fullstendige uttalelser er tilgjengelige via offentlig postjournal og/eller NVEs nettsider.

NVE har mottatt følgende kommentarer til søknaden:

Fylkesmannen i Trøndelag uttalte følgende i brev av 23.4.2018:

«Etter fylkesmannens vurdering vil 4 m høydeforskjell i reguleringssonen være svært uheldig for det biologiske mangfoldet i Skordalstjønna, Altstadstjønna og Blekkåstjønna. Flere arter våtmarksfugl vil få store problemer, særlig smålom og horndykker, en rødlistet art. Selv 1 meter reguleringshøyde kan være en utfordring i hekkeperioden.

Et avbøtende tiltak mht. fugl vil være å holde tilnærmet stabil vannstand i hekkesesongen. Tidspunkt for egglegging varierer normalt en god del fra år til år avhengig av isgang, vannstand og fuglenes kondisjon. Normalt legges eggene innen 15. juni. Smålommen ruger ca. 4 uker, de aktuelle andeartene nesten fire uker, mens de aktuelle vaderartene ca. 3 uker eller litt mer. Tranen ruger ca. 1 måned. Det betyr at vannstanden i disse vannene bør holdes tilnærmet stabil i perioden 1. juni til midten av juli.

Ender, vadere, traner, horndykker og smålom har unger som forlater reiret etter klekking, og vil da ikke være spesielt sårbare ovenfor senkning av vannstanden.»

Norges Jeger- og Fiskerforbund Nord-Trøndelag uttalte seg i brev av 22.4.2018:

NJFF Nord-Trøndelag påpeker at det er usikkerhet rundt høydekotene i søknaden i forhold til på kart. Det må derfor avklares hva som er normalvannstand, slik at man ikke overskrider denne når man ruster opp dammen.

En senkning på fire meter vil ha stor betydning for bruken av området. Vannene er grunne, og lav vannstand fører til at de er ubrukelige til fiske, padling og annet friluftsliv. Dagens regulering med uttak fra desember til juni virker å ha vært lite konfliktfyllt, men når settefiskanlegget nå skal utvides vil det trolig være en større fare for nedtapping enn tidligere. Det må derfor settes strengere krav til LRV enn det som omsøkes.

Guri og Jon Eidsvik (grunneigarar) kom med uttale i brev av 18.4.2018:

Det er ønske om en privatrettslig avtale mellom grunneiere og SalMar for å formalisere oppdemmingen av de tre vannene. De mener en regulering mellom kote 313 og 317 vil medføre en økt maksimal vannstand på over en halv meter, i forhold til kartgrunnlag mottatt av Levanger kommune. På dette kartet ligger vannspeilet på kote 316,4. Andre kart viser kote 316. En oppdemming på 50 cm vil etter Eidsvik mening være dramatisk, da det vil føre til en relativt betydelig neddemming av

våtmark rundt Skordalstjønnå, Alstadstjønnå og Blekkåstjønnå, og det vil føre til at ei halvøy i Møssingvatnet blir øy. I tillegg vil det føre til inngrep i Eidsvik sin skogeiendom. Etter at dammen ble renovert midt på 1980-tallet veltet flere trær, noe Eidsvik mener tyder på at reguleringshøyden den gang ble hevet med noen centimeter.

Eidsvik krever at reguleringshøyden blir beholdt uendret, av hensyn til grunneiernes interesser, og av hensyn til dyre/fugleliv og den allmenne ferdsel i området. De krever også at vannstanden i sommermånedene juni-august reguleres med høyst en meter. De krever også at eksisterende reguleringshøyde registreres så nøyaktig som dagens måleteknologi tillater, og at dette legges til grunn i det videre arbeidet. Landskapet rundt spesielt Alstadstjønnå og Skordalstjønnå er svært flatt og følsomt for forandring i vannstand.

Åsen hyttelag uttalte seg i brev av 18.4.2018:

Åsen hyttelag representerer hytteeiere ved Møssingvatnet, Alstadstjønnå og Rotbutjønnå. Ca. 50 hytter vil bli berørt av en endring i vannstanden i Møssingvatnet, Alstadstjønnå og Skordalstjønnå. Hyttelaget informerer om at dagens normalvannstand er målt til 316,4 moh.

Hyttelaget motsetter seg en så omfattende regulering som det nå er søkt om av følgende grunner:

- Landskapsbilde: hytteeiere og andre har siden dammen ble satt opp for nesten 100 år siden blitt fortrolige med dagens landskapsbilde. En vesentlig endring av vannstand, spesielt en senkning til LRV på kote 313 vil endre dette dramatisk, ved at store områder med jordbunn vil komme til syne.
- Brukskvalitet: en senkning til LRV vil medføre store negative konsekvenser. Utsetting av båter og bruk av eksisterende naust vil bli nærmest umulig uten store tiltak. Hytter og naust er plassert ut fra dagens normalvannstand.
- Friluftsliv: området er mye brukt til friluftsliv av både hytteeiere og andre.
- Fiske: det er i dag mye fisk i de 3 vannene. Ved en kraftig regulering av vannstanden er sjansen stor for at både kvalitet og kvantitet, samt tilkomst til vannene blir sterkt redusert.

Åsen hyttelag ønsker at reguleringen blir begrenset til LRV på kote 316,4 og HRV på kote 317.

Grunneiere på gnr 199 bnr 1 i Levanger uttalte seg i brev av 20.4.2018:

Disse er grunneiere i området der søker vil bygge vei fram til dammen. De mener at søker ikke har det privatrettslige i orden når det kommer til rett til regulering og fallrettigheter i vassdraget. De mener også at det ikke foreligger avklarte rettigheter for konsesjonssøker, som dekker det behovet søker har på fremmed grunn. Søker har vist liten eller ingen vilje til å avklare dette spørsmålet.

Grunneierne har ikke behov for noen permanent anleggsvei, og de mener søkers behov for tilkomst kan løses på annen måte. Grunneierne mener NVE må behandle søknaden om konsesjon, som om tiltaket ikke allerede er etablert.

Det bes om at NVE må stille krav til søker om å avklare privatrettslige spørsmål for hele tiltaket. Ved en ev. konsesjon må det stilles vilkår om at søker innen en gitt frist har igangsatt rettslig avklaring, og om nødvendig med begjæring om skjønn/uttak av stevning, av rettigheter over de grunneiendommer som er berørt av det anlegg det søkes konsesjon for.

Åsen bygdeallmenning har gitt uttale i brev av 20.4.2018:

Bygdeallmenningen mener det ikke foreligger privatrettslige avtaler mellom grunneiere og søker. Det må på plass en skriftlig avtale. De mener det er urealistisk med en regulering på 4 meter. Damhøyden er i dag 3,6 m og høyeste vannstand er kote 316,4. Allmenningen ønsker kontrollerbart vannivå i form av fastpunkt (min/maks) både ved demningen, og ved naturlig terskel på utløpet fra Møssingvatnet.

Magne og Anita Husby og Siv Høyland (berørte grunneiere) har uttalt seg i brev av 21.4.2018:

De påpeker at Blekkåstjønna er uteglemt i søknaden. Denne ligger mellom Møssingvatnet og Alstادتjønna.

De mener søker ikke har rett til å regulere vassdraget. Det finnes ikke avtaler med grunneierne. De krever en skriftlig avtale, som beskriver forholdet mellom utbygger og grunneiere. De er bekymret for hvilken påvirkning den omsøkte reguleringen vil ha for vanntilknyttet fugl, som gjerne legger reirene sine helt i vannkanten. De mener et avbøtende tiltak vil være å holde vannstanden stabil i hekkesesongen, og at man ellers i året ikke senker mer enn 1 m. Det blir påpekt at normalvannstand i Møssingvatnet er på 316,4 moh. I følge konsesjonssøknaden skal man ikke heve vannstanden, og da må det presiseres at høyeste kote skal være 316,4 og ikke 317 m som det står i søknaden. Dette av hensyn til våtmarksområder og produktiv skog langs vannene. Det må settes opp målestav ved eksisterende dam med nullnivå lik høyden på dagens demning.

Søkers kommentarer til høringsuttalelsene:

«Vi har gjennomgått innkomne høringsuttalelser og vil kommentere de spesifikt nedenfor.

Vi ønsker imidlertid først å understreke at vår konsesjonssøknad i stor grad er en søknad om å «konfirmere» den eksisterende regulering. Av høringsuttalelsene kan det virke som om vi søker om store endringer både i forhold til HRV og LRV. Dette er ikke tilfelle.

Vi har følgende kommentarer:

Fylkesmannen i Trøndelag:

Etter fylkesmannens vurdering vil 4 m høydeforskjell i reguleringssonen være svært uheldig for det biologiske mangfoldet i Skordalstjønna, Alstادتjønna og Blekkåstjønna. Flere arter våtmarksfugl vil få store problemer, særlig smålom og horndykker, en rødlistet art. Selv 1 meter reguleringshøyde kan være en utfordring i hekkeperioden.

Et avbøtende tiltak mht. fugl vil være å holde tilnærmet stabil vannstand i hekkesesongen. Tidspunkt for egglegging varierer normalt en god del fra år til år avhengig av isgang, vannstand og fuglenes kondisjon. Normalt legges eggene innen 15. juni. Smålommen ruger ca. 4 uker, de aktuelle andeartene nesten fire uker, mens de aktuelle vaderartene ca. 3 uker eller litt mer. Tranen ruger ca. 1 måned. Det betyr at vannstanden i disse vannene bør holdes tilnærmet stabil i perioden 1. juni til midten av juli.

Her henviser vi til side 18, figur 12 i søknaden som viser tapping av Skordalsdammen i henholdsvis et normalår og tørt år. Hvis en tar utgangspunkt i midlere ukentlig vannføring i vassdraget, vil man ikke trenge å tappe vann fra magasinet ved Skordalstjønna. Tar man utgangspunkt i et middels år, altså et år der årsvolumet er nær middelet i observasjonsperioden (år 2000), vil man heller ikke trenge å tappe fra magasinet.

Det tørreste året i observasjonsperioden, er 1937. Tar man utgangspunkt i dette året, og sørger for minstevannføring på 1,98 m³/min, vil det være nødvendig å tappe fra magasinet fra og med uke 7 til og med uke 17, samt fra og med uke 31 til og med uke 39. I tillegg må det tappes noe i uke 51. Med andre ord, må det tappes fra midten av februar til slutten av mars, samt fra midten av juli og ut september måned, dog ikke mer enn ca. 1,2 meter.

Vi mener derfor at vannstanden i forhold hekketid er ivaretatt.

Magne/Anita S. Husby og Siv Høyland:

- *Privatrettslige forhold er i flere omganger kommentert fra oss til NVE og vi ser ingen grunn til å repetere dette.*
- *Innsigelse på henholdsvis biologisk mangfold og HRV/LRV er kommentert ovenfor i høringssvar fra Fylkesmannen i Trøndelag. For ordens skyld så nevner vi at konsesjonsbehandlingen innebærer ingen endring fra dagens HRV. Oppsetting av målestav etc. følger som vilkår av vassdragskonsesjon.*

Norges Jeger og Fiskerforbund Nord-Trøndelag:

- *Som tidligere nevnt innebærer søknaden ingen endring fra dagens HRV. Hvis det eksisterer ulike koter på reguleringen så kan vi få målt inn riktig kote på eksisterende dam.*
- *Innsigelse på ulemper for fiske og friluftsliv på grunn av HRV/LRV mener vi er utdypet i kommentar til høringssvar fra Fylkesmannen i Trøndelag.*

Åsen hyttelag:

Innsigelser på LRV/HRV. Dette er beskrevet ovenfor.

Langstein-Åsen bygdeallmenning:

- *Privatrettslige forhold er i flere omganger kommentert fra oss til NVE og vi ser ingen grunn til å repetere dette.*
- *Innsigelser på LRV/HRV. Dette er beskrevet ovenfor.*

Jon Eidsvik:

- *Privatrettslige forhold er i flere omganger kommentert fra oss til NVE og vi ser ingen grunn til å repetere dette.*
- *Innsigelse på henholdsvis biologisk mangfold og HRV/LRV er kommentert ovenfor i høringssvar fra Fylkesmannen i Trøndelag. For ordens skyld så nevner vi at konsesjonsbehandlingen innebærer ingen endring fra dagens HRV. Oppsetting av målestav etc. følger som vilkår i vassdragskonsesjon.»*

NVEs vurdering

Det planlagte tiltaket gjelder videreføring og formalisering av eksisterende regulering og vannuttak fra Langsteinelva. Vannet skal brukes til produksjon av 15 millioner settefisk. Produksjonen planlegges ved ombygging av anlegget og bruk av resirkuleringsteknologi for å redusere vannforbruket. Hoveddelen av det omsøkte vannuttaket brukes først i et allerede etablert mikrokraftverk, før det deretter brukes til produksjon av settefisk. Settefiskanlegget er styrende for vannuttaket, ikke kraftverket. Fysiske inngrep er for en stor del etablert, men det er planlagt rehabilitering av dammen ved Skordalstjønna. For å gjennomføre dette arbeidet, og seinere vedlikehold er det søkt om tillatelse og ekspropriasjon av retter for en tilkomstvei til dammen.

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Settefiskanlegget utnytter et nedbørfelt på 22 km² ved nedre inntak og middelvannføringen er beregnet til 0,64 m³/s (0,30 m³/s i tørrår). Effektiv innsjøprosent er på 0,5 %. Avrenningen varierer fra år til år og flom kan inntreffe hele året. Laveste vannføring opptrer gjerne sommer og vinter. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 33 og 44 l/s. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved inntaket er beregnet til 33 l/s. Maksimalt vannuttak til settefiskanlegget er planlagt til 100 l/s og gjennomsnittlig vannuttak til 75 l/s. Det er foreslått å slippe en minstevannføring på 33 l/s hele året. Ifølge søknaden vil dette medføre at 11,7 % av tilgjengelig vannmengde benyttes til settefiskproduksjon i et normalår og 25 % i et tørrår.

Det er planlagt å regulere Skordalstjønna, Alstadvatnet og Møssingvatn mellom kote 316,6 og kote 312,6. Det planlagte vannforbruket innebærer ifølge søker at man i normalår ikke har behov for å tappe fra magasinet, mens man i et tørt år vil ha behov for å tappe totalt 18 uker (februar-april og juli-september). Ifølge søker vil dette utgjøre en nedtapping på 1,5 m i Møssingvatn og 1,7 m i Skordalstjønna/Alstadvatnet. Dette tilsvarer et magasin på ca. 618 000 m³. Totalt oppgir søker at de med omsøkt regulering har et tilgjengelig magasin på ca. 0,9 mill. m³. Disse tallene inkluderer slipp av minstevannføring på 33 l/s.

NVE vurderer at det omsøkte magasinet vil gi rikelig vann til en produksjon av 15 millioner settefisk, med det vannuttaket som er skissert, og at settefiskanlegget vil ha trygg tilgang på ferskvann selv med en regulering på 2,5 m.

Usikkerhet knyttet til kotehøyder

Svært mange av høringsuttalelsene vi har mottatt gjelder kotehøyder og selve reguleringshøyden. Etter krav fra NVE har søker gjennomført oppmåling av kotehøydene på dammen, og det er disse vi legger til grunn for søknaden. Dammen skal oppgraderes, men høyden på denne, og dermed reguleringsmulighetene skal ikke endres. Blant annet Norges Jeger- og Fiskerforbund Nord-Trøndelag mener at man nå risikerer hyppigere tapping av magasinet enn tidligere på grunn av økt produksjon i settefiskanlegget, og mener det av hensyn til brukerinteresser i området må settes strengere krav til LRV enn omsøkt. Søknaden har oppgitt en reguleringshøyde på fire meter, noe som bekreftes av oppmåling. Det er ikke slik at økt produksjon i anlegget vil føre til et større vannforbruk. Tidligere produksjon har vært basert på gjennomstrømningsteknologi, noe som er svært mye mer vannkrevende enn det ny resirkuleringsanlegget som nå er planlagt. NVE mener derfor at magasinet med det nye anlegget i drift vil bli brukt i langt mindre grad enn det som var vanlig sist det ble produsert settefisk i anlegget (full drift før 2002).

Flere grunneiere peker også på at den oppgitte HRV betyr en økning i maksimal vannstand i forhold til hva som er tilfellet i dag og at dette vil bety neddemming av betydelige området. NVE presiserer at det

ikke er søkt om å bygge på dammen og dermed øke HRV. Oppmålingene har gitt en annen høyeste vannstand enn det som er oppgitt i søknaden, og det er denne NVE legger til grunn for vår vurdering. Overløpet på dammen vil være bestemmende for hvor mye magasinet kan demmes opp og høyden på dette skal ikke endres i forbindelse med oppgraderingen.

Om rettigheter knyttet til bruk av vann og magasiner

Flere grunneiere mener Langstein Fisk AS ikke har de nødvendige rettene for å regulere og ta ut vann, og de etterlyser en formell avtale. NVE presiserer at dette er privatrettslige forhold som vi ikke har anledning til å vurdere. Det er tiltakshaver sitt ansvar å avklare privatrettslige forhold før en eventuell konsesjon blir tatt i bruk.

Det er søkt om ekspropriasjon av retter i forbindelse med oppgradering av dammen, dette tar NVE stilling til lenger nede i dette notatet.

Naturmangfold

I forbindelse med tiltaket har Allskog BA utarbeidet en rapport om biologisk mangfold i området og de har også gjennomført en fiskeundersøkelse.

Det berørte vassdraget strekker seg fra elvas utløp i Trondheimsfjorden/Åsenfjorden og nordøstover inn i Levanger kommune. Elvestrekningen er eksponert mot sørvest, med et jevnt fall mot sjøen. Fra Drogset og ned til fjorden danner elva en bekkekløft. Topografien rundt vannene er variert med knauser og åsrygger på 300-400 moh med mer eller mindre bratte lisider ned mot vannene, og ellers et godt innslag av myr, særlig i den sørlige delen.

De berørte områdene er i varierende grad preget av menneskelig aktivitet. Vassdraget ble allerede i 1926 oppdemmet med dam i Skordalstjønnna. Den gangen ble reguleringen benyttet til sagbruk og kraftverk. Senere har vassdraget blitt benyttet til produksjon av settefisk og et mikrokraftverk. Møssingvannet er i stor grad preget av mennesker, med skogsbilveier på begge sider, og flere hytter ved vannet. Det finnes også noen hytter ved Alstadtjønnna. Skordalstjønnna fremstår som den delen av vassdraget som er minst berørt av inngrep, når man ser bort fra selve damkonstruksjonen. Også langs elva er det i dag gjort flere inngrep. Det går en kommunal vei langs elva opp til Drogset. Ved elvas utløp til fjorden blir den krysset av både E6 og jernbanen. Også selve settefiskanlegget ligger tett på elva.

Naturtyper

Allskog BA skriver i sin rapport at de berørte områdene i stor grad er preget av moderne skogsdrift, men at naturtypen «gammel barskog i utformingen gammel granskog» finnes spredt, særlig i den sørlige delen ved Alstadtjønnna og Skordalstjønnna. Her opptreer trær eldre enn 150 år trolig i et bra antall, og rødlistearten gubbeskjegg har til dels solide forekomster.

Den sørlige delen av de tre vannene er preget av grunne partier i smale sund, samt mange bukter og viker. Dette området skiller seg klart fra den nordlige delen. Det er derfor aktuelt å definere størstedelen av Alstadtjønnna og Møssingvatnet som naturtypen «Evjer, bukter og viker». Mange av disse buktene har god dekning av vannlevende vegetasjon og er viktige beite- og yngleområder for fugl. Her er det også registrert småsalamander flere steder i området, og særlig Skordalstjønnna med nærområder kan ha potensielle lokaliteter for denne arten og andre amfibier.

Langsteinelva går i en bekkekløft opp til Drogset. Små arealer med ung gråor-/heggeskog finnes også spredt langs elva.

En regulering og et vannuttak som omsøkt vil i normale og våte år føre til en relativt beskjeden endring i vannstand for de tre aktuelle vannene. I tørre år viser statistikk at det vil være behov for å tappe 1,5 m i Møssingvatn og 1,7 m i de to andre vannene. Høyeste regulerte vannstand er ikke planlagt endret, og overløpet på dammen vil være styrende for denne. Dette betyr at nye områder ikke vil bli demmet ned. I perioder med lite tilsig vil vannstanden reduseres og noen områder vil bli tørrlagt. Dersom dette skjer hyppig og til ugunstige tider på året vil det kunne være negativt for våtmarksområdene i området og de levende organismene som er knyttet til disse.

Arter

Allskog BA sin rapport om biologisk mangfold ble utarbeidet før den nyeste rødlisten kom i 2015. Noen av artene de oppgir som rødlistede er ikke rødlistet i den nye versjonen. På samme måte kan det være arter som ikke var rødlistet i 2008, som har kommet med på rødlisten fra 2015. NVE mener det ikke er nødvendig med en ny undersøkelse, da de eksisterende rapportene sammen med høringsuttalelser likevel gir god informasjon.

Følgende rødlistearter er registrert i området: gubbeskjegg (NT), hettemåke (VU), hønsehauk (NT), jaktfalk (NT), fiskemåke (NT), hare (NT) og gaupe (EN). Dette er arter som ikke direkte er knyttet til ferskvann, og etter NVEs vurdering vil ikke en formalisering av vannuttak og regulering påvirke disse artene negativt. NVE kan heller ikke se at den reguleringen som har skjedd i mange år skal ha vært negativt for disse artene.

Både rapporten fra Allskog BA og flere høringsuttalelser vitner om en rik fuglefauna knyttet til de tre vannene. Allskog BA registrerte i alt 45 arter under befaringen de hadde ved Møssingvatnet, Alstad tjønna og Skordalstjønna, og et tjuetalls arter langs Langsteinelva. Rapporten trekker fram at dette er et høyt antall tatt i betraktning det korte tidsrommet for observasjoner, og mener dette er en tydelig indikator på at særlig de berørte vannene og nærområdene rundt er viktige leveområder for mange arter. Av typisk vanntilknyttede arter ble følgende observert: toppand, kvinand, stokkand, krikand, laksand, smålom, gråhegre, strandsnipe, rødstilk, gluttsnipe, skogsnipe og fiskemåke (NT). Fylkesmannen oppgir også at det er hornedykker i området (VU). Fylkesmannen og flere av de andre høringspartene er bekymret for at den omsøkte reguleringen vil være svært uheldig for fuglefaunaen i området, og da spesielt i hekkeperioden.

Det er omsøkt en regulering på fire meter, noe som vil være risikabelt i forhold til hekking for arter som legger reiret sitt i vannkanten. En tapping, eller rask fylling av magasinet i hekkeperioden vil da kunne resultere i mislykket hekking. Dette vil være negativt for et område med svært artsrik fuglefauna. NVE ser imidlertid at det med den produksjonen som er omsøkt ikke er behov for så stor regulering som det er mulig å gjennomføre med eksisterende dam. Hvis man reduserer muligheten for regulering noe, vil man også potensielt kunne redusere noe av ulempene for fuglelivet i området. Fylkesmannen og andre høringsparter ønsker en begrensning i reguleringen i hekkesesongen, og at vannstanden i denne perioden bør holdes mest mulig stabil. Ut fra den hydrologiske statistikken som søknaden bygger på ser man at det er bare i svært tørre år man vil ha behov for å tappe i særlig grad fra magasinet. Settefiskanlegget er avhengig av et kontinuerlig uttak, og må derfor planlegge produksjonen etter spesielt tørre år. Med omsøkt produksjon ser NVE at det vil være behov for noe magasin i tørre år, men at det ikke er behov for hele det magasinet som er omsøkt. Ved å redusere den omsøkte reguleringshøyden til 2,5 m, og med tanke på at det relativt sjelden vil være behov for å bruke magasinet, mener NVE at konsekvensene for fuglefaunaen i området vil være akseptabel, og at det uansett vil være bedre enn det har vært ved tidligere regulering av vassdraget.

Det er registrert småsalamander i nærliggende områder og det er ørret i alle vann. Larvene til småsalamander lever mer skjult og knyttet til bunnen enn larvene til storsalamander, og denne kan derfor til en viss grad sameksistere med fisk. Småsalamander er ikke registrert i noen av de tre vannene, men nærliggende forekomster gjør at Allskog BA peker på Skordalstjønna og områdene rundt som et potensielt leveområde for arten. En regulering ned til laveste nivå vil kunne føre til uttørring av mindre dammer som ligger på tilnærmet samme nivå som vannene, noe som vil være uheldig for eventuell småsalamander. Beregninger fra søker viser at det bare er i tørre år det vil være behov for å benytte reguleringsmagasinet, og at det sjelden vil være behov for mye tapping. Vassdraget har vært regulert i mange år, og man må anta at dyre- og planteliv til en viss grad har tilpasset seg dette.

Sjørret kan vandre ca. 200 m opp i Langsteinelva (Lakseregisteret), der den så blir stoppet av et naturlig vandringshinder. Det er ikke oppgitt å være en bestand av sjørret i elva, og vassdragsreguleringer er satt opp som en ikke avgjørende faktor for dette.

NVE ser at det er et rikt dyreliv i området. Vi mener at dette vitner om at for eksempel fugl til en viss grad har tilpasset seg et vassdrag som har vært regulert i lang tid. Vi mener likevel det vil være riktig å begrense reguleringen noe for å ta hensyn til at det er en rik fauna i området.

Forholdet til naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter etter naturmangfoldloven § 7 å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknaden om regulering og vannuttak til Langstein settefisk legger vi til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 samt forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden, miljørapport, høringsuttalelser, samt NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart den 28.6.2019. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og for å vurdere tiltakets omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at sakens kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet, jamfør naturmangfoldloven § 8.

I influensområdet til Langstein fisk sin regulering og vannuttak har Allskog BA registrert flere naturtyper uten at disse er direkte verdisatt. Det er også registrert noen rødlistede arter i området, blant dem horndykker (VU), som etter NVEs er den eneste som er direkte knyttet til ferskvann. Det er imidlertid registrert en rekke andre fuglearter (ikke rødlistede) som er knyttet til vann. En begrenset regulering og et vannuttak som omsøkt vil etter NVEs mening ikke være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper og økosystemer gitt i naturmangfoldloven § 4 eller forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldloven § 5.

NVE har også sett påvirkningen fra settefiskanlegget i sammenheng med andre påvirkninger på naturtypene, artene og økosystemet. Den samlede belastning på økosystemet og naturmangfoldet er dermed blitt vurdert, jamfør naturmangfoldloven § 10. Den samlede belastningen anses ikke som så stor at den blir avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltaket kan ha på naturmiljøet, og NVE mener at naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) ikke skal tillegges særlig vekt.

Avbøtende tiltak og utformingen av tiltaket vil spesifiseres nærmere i våre merknader til vilkår dersom det blir gitt konsesjon. Tiltakshaver vil da være den som bærer kostnadene av tiltakene, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11-12.

Landskap/friluftsliv/brukerinteresser

Når det gjelder friluftsliv og andre brukerinteresser er disse for en stor del knyttet til de tre vannene som blir regulert. I Naturbase inngår de tre vannene i et registrert friluftsområdet kalt «Hovatnet og omegn». Området er oppgitt til å ha middels brukerfrekvens. Både Norges Jeger- og Fiskerforbund Nord-Trøndelag, flere grunneiere og Åsen hyttelag er bekymret for at de omsøkte planene vil føre til negative konsekvenser for landskapet og brukerinteresser i området. Dette er både knyttet til det høringspartene mener er en heving av HRV og en senkning av LRV i forhold til det som har vært gjort tidligere. For presisering av høydekoter se avsnitt om dette lenger oppe.

Det er ikke planlagt en heving av HRV. Den eksisterende dammen skal oppgraderes, men ikke bygges på, og HRV vil dermed fortsatt være avhengig av overløpet på dammen. En regulering som omsøkt vil derfor ikke sette nye områder under vann. De siste årene har det vært lite bruk av reguleringen, men da det tidligere ble produsert settefisk i anlegget på gjennomstrømming ble nok reguleringen brukt mye hyppigere enn det som nå er forespeilet i søknaden. I et normalt år vil det ikke være behov for å tappe magasinet, mens det i tørre år vil være et behov for å tappe Møssingvatn 1,5 m og de to andre vannene 1,7 m. I grunne partier vil områder bli tørrlagt, og dette vil selvsagt kunne oppleves som skjemmende for de som bruker området, det vil også kunne medføre vanskeligere fremkommelighet med båt, kano o.l. Det vil relativt sjelden være behov for å tappe magasinet i stor grad, og derfor mener NVE at dette bør være en akseptabel ulempe for allmennheten i området. På grunn av relativt stor bruk av området av allmennheten, mener NVE at det er riktig å begrense reguleringen til 2,5 m.

Kulturminner

Søker opplyser at det ikke er kjent at det er registrert kulturminner rundt de tre vannene. Langs Langsteinelva er det imidlertid registrert noen kulturminner. Både på Drogset og på Haugland er det registrert vernete gravminner. Det omsøkte tiltaket innebærer ingen nye fysiske inngrep langs elva og NVE vurderer derfor at kulturminner ikke vil bli påvirket av det planlagte tiltaket.

Isforhold

En regulering på fire meter vil kunne påvirke isforhold på de tre vannene, dersom tapping skjer raskt. Med god kapasitet på ferskvannskilden er ikke dette noe som vil skje ofte. Det bør uansett skiltes med usikker is på aktuelle steder.

Vannkvalitet, vannforsynings- og resipientinteresser

NVE kjenner ikke til andre vannuttak fra den aktuelle kilden.

Samfunnsmessige fordeler

Søker oppgir at en utbygging av settefiskanlegget som omsøkt vil føre til 10-12 ansatte på heltid.

Oppsummering

Det planlagte vannuttaket og reguleringer vil føre til produksjon av 15 millioner smolt, og sysselsetting i kommunen. De største ulempene knyttet til tiltaket er etter NVEs vurdering reguleringen av de tre vannene. Dette viser også igjen i høringsuttalelsene vi har mottatt. En senkning

av vannstand vil kunne være negativt både for friluftsliv og naturverdier. NVE mener at med det omsøkte vannuttaket er det relativt sjelden at magasinet vil tappes i særlig grad, og at dette vil kunne være akseptabelt for allmenne interesser. Vi ser imidlertid at det er søkt om en større regulering enn det er behov for, og på bakgrunn av at det er store allmenne interesser knyttet til vassdraget mener NVE det vil være riktig å begrense denne reguleringen til 2,5 m.

NVEs konklusjon etter vannressursloven

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at med en regulering på 2,5 m vil fordelene av tiltaket være større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Salmar Settefisk AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til å ta ut vann fra Langsteinelva og til regulering av Møssingvatn, Alstadvatn og Skordalstjønna til bruk i mikrokraftverk og settefiskanlegg. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Dette vedtaket gjelder kun tillatelse etter vannressursloven.

Forholdet til annet lovverk

Forholdet til plan- og bygningsloven

Forskrift om byggesak (byggsaksforskriften) gir saker som er underlagt konsesjonsbehandling etter vannressursloven fritak for byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Dette forutsetter at tiltaket ikke er i strid med kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner. Forholdet til plan- og bygningsloven må avklares med kommunen før tiltaket kan iverksettes.

Forholdet til forurensningsloven

Det må søkes Fylkesmannen om nødvendig avklaring etter forurensningsloven i anleggs- og driftsfasen. NVE har ikke myndighet til å gi vilkår etter forurensningsloven.

Forholdet til EUs vanndirektiv i sektormyndighetens konsesjonsbehandling

NVE har ved vurderingen av om konsesjon skal gis etter vannressursloven § 8 foretatt en vurdering av kravene i vannforskriften (FOR 2006-12-15 nr. 1446) § 12 vedrørende ny aktivitet eller nye inngrep. NVE har vurdert alle praktisk gjennomførbare tiltak som vil kunne redusere skadene og ulempene ved tiltaket. NVE har satt vilkår i konsesjonen som anses egnet for å avbøte en negativ utvikling i vannforekomsten, herunder krav om minstevannføring og standardvilkår som gir vassdragsmyndighetene, herunder Miljødirektoratet/Fylkesmannen etter vilkårenes post 5, anledning til å gi pålegg om tiltak som senere kan bedre forholdene i det berørte vassdraget. NVE har vurdert samfunnsnyttene av inngrepet til å være større enn skadene og ulempene ved tiltaket. Videre har NVE vurdert at hensikten med inngrepet i form av fornybar energiproduksjon og produksjon av settefisk ikke med rimelighet kan oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre. Både teknisk gjennomførbarhet og kostnader er vurdert.

Ekspropriasjon

Langstein Fisk AS eier dammen ved Skordalstjønna, og har dermed ansvar for å vedlikeholde denne etter gjeldende regler. Dammen ble første gang bygget i 1926 som en tømmerkistedam og ble da benyttet til energiproduksjon. I 1985 ble dammen oppgradert, nå som en betongdam. Etter dette er det ikke gjort ytterligere tiltak på dammen. Fram til år 2000 var dammen aktivt i bruk til regulering for settefiskanlegg og mikrokraftverk. Etter dette har ikke dammen aktivt vært i bruk, bortsett fra at den indirekte bidrar til en marginal produksjon i mikrokraftverket.

Med hjemmel i damsikkerhetsforskriften er dam Skordalstjønn plassert i bruddkonsekvensklasse 2. På bakgrunn av dammens tilstand, konsekvensklasse og reglene i damsikkerhetsforskriften har NVE pålagt Langstein Fisk AS å gjennomføre tiltak ved dammen for å oppfylle gjeldende krav i damsikkerhetsforskriften. NVE har godkjent tekniske planer for oppgraderingen av dammen. Planene innebærer blant annet å bygge om dammen til en gravitasjonsdam. For å praktisk kunne gjennomføre de nødvendige og pålagte sikkerhetstiltakene, skriver Langstein Fisk at de må ha tilkomst til dammen. Det er i dag ikke vei helt fram til dammen, og Langstein Fisk AS er ikke grunneier i området.

Langstein Fisk AS ønsker å utbedre og forlenge en eksisterende skogsvei, slik at anleggsmaskiner kan kjøres opp til dammen. Tiltaket vil bestå av opparbeidelse av ca. 300 m ny vei. Det er tre grunneiere i området, hvorav Langstein Fisk har avklart tiltaket med to av disse. Det har ikke lyktes Langstein Fisk AS å komme til enighet med eierne av gnr. 199 bnr. 1 i Levanger kommune, som mener Langstein Fisk AS ikke har adkomstrett til dammen.

På bakgrunn av dette søkes det med hjemmel i oreigningslova § 2 nr. 54 om ekspropriasjon av rett til å etablere varig anleggsvei med tilhørende veirett til dammen over gnr. 199 bnr. 1 i Levanger kommune, samt rett til å gjennomføre fremtidig drift, vedlikehold og fornyelser i forbindelse med veien. I tillegg søkes det om rett til å anlegge en lagringsplass, med tilhørende fremtidig drift, vedlikehold og fornyelser i forbindelser med denne plassen.

Det er også søkt om forhåndstiltredelser etter oreigningslova § 25.

Oppgradering av dammen er nødvendig av sikkerhetshensyn. Hvis dammen i fremtiden skal kunne benyttes til næringsformål, må de planlagte tiltakene gjennomføres. I motsatt fall må dammen legges ned. Langstein Fisk AS er eier av dammen og dermed ansvarlig for at gjeldende krav til enhver tid er oppfylt. Langstein Fisk AS har lyktes med å komme til enighet med to av tre aktuelle grunneiere i det aktuelle området, men mangler retten til tilkomst de siste 300 meterne frem til dammen. Alternativet til vei til dammen er ofte helikoptertransport, noe som kan være både tungvint og lite hensiktsmessig ved at man også i ettertid kan ha behov for rask tilkomst til dammen for øyeblikkelige tiltak eller vanlig tilsyn.

NVE mener vedlikehold av en klasse 2 dam er viktig i et samfunnsperspektiv, og ut fra de høringsinnspillene vi har fått gjennom konsesjonssaken, ser vi også at det er knyttet store allmenne interesser til området, som ville fått store ulemper dersom alternativet ble å rive dammen. NVE mener alltid at det beste er om tiltakshaver kan komme til minnelig ordening med alle rettighetshavere, men noen ganger viser dette seg vanskelig/umulig.

NVE mener at ulempene for private interesser knyttet til gnr. 199 bnr. 1 i Levanger kommune, som følge av det planlagte tiltaket vil være relativt små. Arealet som er omsøkt ekspropriet er lite sett i forhold til størrelsen på eiendommen, og det er i dag utmark. Etter en avveining av interesser mener NVE at de samfunnsmessige fordelene med å oppgradere dammen etter dagens krav, samt opprettholde dammen for næringsformål utvilsomt vil være større enn de skader og ulemper som blir

påført grunneier på eiendom gnr. 199 bnr. 1 i Levanger kommune. NVE forutsetter at tiltakshaver gjennomfører alt anleggsarbeidet på mest mulig skånsomt vis.

Siden skjønn ikke enda er krevd, er det bare i særtilfeller man kan gi samtykke til forhåndstiltredelse jf. oreigningslova § 25. NVE kan ikke se at det i dette tilfelle er særskilte grunner som tilsier at tiltakshaver ikke kan vente til skjønnskravet er fremsatt. NVE finner derfor ikke grunnlag for å behandle søknad om forhåndstiltredelse nå, men vil kunne vurdere dette når det eventuelt blir fremsatt krav om skjønn.

NVEs konklusjon etter oreigningslova

NVE gir samtykke til at Salmar Settefisk AS i medhold av oreigningslova § 2 nr. 54 får ekspropriere nødvendige retter som beskrevet ovenfor overfor grunneier på eiendom gnr. 199 bnr. 1 i Levanger kommune.

NVE sitt samtykke til oreigning faller bort dersom Salmar Settefisk AS ikke har satt frem krav om skjønn innen ett år etter at samtykket er gitt, jf. oreigningslova § 16.

NVE finner ikke grunnlag for å behandle søknad om forhåndstiltredelse etter oreigningslova § 25 nå, men vil kunne vurdere dette når det eventuelt blir fremsatt krav om skjønn.

Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven

Post 1: Reguleringsgrenser og vannslipp

Følgende data for vannføring og slukeevne er hentet fra konsesjonssøknaden og lagt til grunn for NVEs konsesjon og fastsettelse av minstevannføring:

Middelvannføring normalår	l/s	640
Middelvannføring tørrår	l/s	300
Alminnelig lavvannføring	l/s	33
5-persentil sommer	l/s	33
5-persentil vinter	l/s	44
Maksimal vannuttak	l/s	100
Maksimalt gjennomsnittlig vannuttak	l/s	75

Reguleringsgrenser

Følgende reguleringsgrenser ligger til grunn for konsesjon gitt av NVE:

	Møssingvatnet, Alstadtjønnå og Skordalstjønnå
Høyeste tillatte reguleringsgrense, kote (HRV)	316,6
Laveste tillatte reguleringsgrense, kote (LRV)	314,1

De omsøkte reguleringsgrensene (HRV 316,6 og LRV 312,6) er nøyaktig målt inn på dammen, og er de grensene som tidligere har vært benyttet i magasinet. Siden det ikke har vært produksjon av settefisk i anlegget de siste årene har magasinet i praksis ikke vært i bruk. Det tidligere settefiskanlegget var imidlertid et gjennomstrømningsanlegg med behov for mer vann enn det som det nå er søkt om å ta ut. Det nå planlagte resirkuleringsanlegget vil derfor bare i spesielt tørre perioder ha behov for senke vannstanden i magasinet i særlig grad. Hydrologisk statistikk viser at det ikke er behov for å tappe til omsøkt LRV selv i statistisk svært tørre år. På grunn av blant annet en rik fuglefauna knyttet til våtmarksområder langs magasinene og brukerinteresser i form av hytteiere og generelt friluftsliv mener NVE derfor at grensen for LRV bør heves noe. Med en regulering på 2,5 m, vil Langstein Fisk AS med det planlagte vannuttaket ha god margin også i svært tørre år. LRV blir derfor satt til kote 314,1. Det er sagt at det er en naturlig terskel til Møssingvatnet som gjør at dette ikke kan senkes like lavt som de andre to vannene. Vi har ikke fått noen nøyaktige høydedata for denne terskelen, og det er ikke omsøkt å gjøre endringer på denne. Vi presiserer at det ikke er gitt tillatelse til å senke Møssingvatn lavere enn det som i dag naturlig er mulig å gjøre.

Slipp av vann

Det er søkt om å slippe en minstevannføring tilsvarende alminnelig lavvannføring på 33 l/s. NVE vet ikke om dette ble gjort da det tidligere var drift i settefiskanlegget. De fleste høringsuttalelsene vi har mottatt gjelder interesser knyttet til magasinet og hvordan reguleringen av dette vil påvirke blant annet biologisk mangfold og brukerinteresser. NVE mener derfor at det er viktigere å begrense reguleringen

av magasinet mest mulig, enn å slippe en høy minstevannføring. Det er ikke kjente verdier knyttet til Langsteinelva, annet enn at nederste del er anadrom. Denne er likevel ikke oppgitt å ha en egen bestand av sjørret og den aktuelle strekningen er kort. Man vil her også få inn noe mer vann fra restfeltet nedstrøms inntaket. Ut fra det hydrologiske grunnlaget som er lagt ved søknaden ser man at det vil være lite behov for å bruke reguleringen i magasinet, og man kan derfor regne med at det i lange perioder vil være overløp over dammen. NVE fastsetter ut fra dette en minstevannføring på 33 l/s hele året.

Det skal etableres en måleanordning for registrering av minstevannføring. Den tekniske løsningen for dokumentasjon av slipp av minstevannføringen skal godkjennes gjennom detaljplanen. Data skal fremlegges NVE på forespørsel og oppbevares så lenge anlegget er i drift.

Post 4: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

Detaljerte planer skal forelegges NVEs miljøtilsyn og godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang.

Nedenstående tabell søker å oppsummere føringer og krav som ligger til grunn for konsesjonen. Det kan likevel forekomme at det er gitt føringer andre steder i dokumentet som ikke har kommet med i tabellen. NVE presiserer at alle føringer og krav som er nevnt i dokumentet gjelder.

NVE har gitt konsesjon på følgende forutsetninger:

Dam	Dammen ved Skordalstjønna skal oppgraderes etter dagens krav. Det er gitt pålegg om dette fra NVEs damtilsyn. Vi presiserer at overløpet skal ligge på samme høyde som i dag (kote 316,6).
Inntak og vannvei	Eksisterende inntak og vannvei skal benyttes. Teknisk løsning for dokumentasjon av slipp av minstevannføring skal godkjennes av NVE.
Største vannuttak	Søknaden oppgir 100 l/s.
Gjennomsnittlig vannuttak	Søknaden oppgir 75 l/s.
Vei og riggområde	Det skal bygges en 250-300 m lang vei fra eksisterende skogsvei og frem til dammen. Veien skal være ca. 4 m bred og ha standard som en anleggsvei. Det skal i tillegg opparbeides et område på ca. 560 m ² som skal benyttes til å lagre materiale og utstyr under utbedring av dammen.
Mikrokraftverk	Vi presiserer at det er settefiskanlegget som skal være bestemmende for vannuttaket og ikke mikrokraftverket.

Det er angitt i tabellen hvorvidt det kan gjøres justeringer i forbindelse med detaljplanleggingen. Dersom det ikke er oppgitt spesielle føringer kan mindre endringer godkjennes av NVE som del av detaljplangodkjenningen.

Post 5: Naturforvaltning

Vilkår for naturforvaltning tas med i konsesjonen selv om det i dag synes lite aktuelt å pålegge ytterligere avbøtende tiltak. Eventuelle pålegg i medhold av dette vilkåret må være relatert til skader forårsaket av tiltaket og stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse og virkninger.

Post 6: Automatisk fredete kulturminner

NVE forutsetter at utbygger tar den nødvendige kontakt med fylkeskommunen (og ev. Sametinget) for å klarere forholdet til kulturminneloven § 9 før innsending av detaljplan. Vi minner videre om den generelle aktsomhetsplikten med krav om varsling av aktuelle instanser dersom det støtes på kulturminner i byggefasen, jamfør kulturminneloven § 8 (jamfør vilkårenes pkt. 3).

Post 8: Terskler m.v.

Dette vilkåret gir hjemmel til å pålegge konsesjonær å etablere terskler eller gjennomføre andre biotopjusterende tiltak dersom dette skulle vise seg å være nødvendig.

Vedlegg

Kart som viser tenkt plassering av ny vei og riggområde.

